

Letnik IV.



Ilustrirani Glasnik

Št. 36.



Letno stane 12 K (ena številka 30 vin.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtkih



9. maja 1918



Devica verna.

(Slikal VOLTZ.)

Gozd. Ljudska povest iz leta 1911.
Spisal J. Mohorov.

I.

Zarja, lubadar in bajtarska pogača.



Bil je čudovit košček naše zemlje, ki se je bil razcvel iz dolgotrajnih aprilskih nalivov kakor vrt: bujen, bohotno vonjiv, zdravje zdravja, moč moči, življenje življenja. V zelenih valovih je plalo jezero rži in pšenice na ravnem polju, oranem z leve in desne. Trava je bila zalila mejnike ob vozarah. Samotne breze so se črtale z vonjivo rožastosinjim listjem na bledomod-

življenje vsakdanjosti: glas človeške besede, klic žejne živine, lajež psa in ropot vozov; za kratko minuto zasluti uho govorico zemlje, skrivnost rasti, utripajočo moč polj, valovanje neskončnih grudi rjave grude, ki rodi v sekundi človeškim meram nedostopne količine snovi: hrano pticam in gosenici, zrno in sad, les in gnoj. Za hip se zameglijo oči, kakor nad breznom v vzduhu ogromnih pljuč... Za hip, za minuto, tako kratko kakor meja med lučjo in temo, med dnem in nočjo. In že zašumi bliže in glasneje govorica vasi in sel in glas zvonov: bližina ljudi in človeških grl; vstane slika življenj stotisočev, znanih, neznanih, jedva rojenih, komaj še živih, mož in žen in bratov in sester in mater trpečih in mater ljubečih in mnogo trudnih

»Bog daj, Francè!«
Francè je stopil ženici na desno. Visok, slok in koščen je bil smešno nasprotje obilne ženice pod jerbasom, v katerega je mogel videti, ne da je kdovekaj iztegnil dolgi vrat.

»To je, da! Mati, sejete jih! Ali jih ponesete farovski kuharici?«

»Prve so,« je odvrnila žena. »Logarici pod Gozdom, sem rekla, jih bom ponudila. Je kakor volk na gobe, Tona.«

»Takole po gozdu berete groše,« je menil Francè. »Jaz je pa ne najdem, če bi je čakal.«

»Nimaš takih oči, Francè.«

»Nimam,« je odkimal, »to je, da! Za gobe jih nimam. Če bi rastle takole na cesti, ne rečem, bi jih videl. Na cesti.« In

Nekaj slik iz življenja našega domačega kranjskega pešpolka št. 17, znanega pod imenom »Kranjski Janezi«.



Kako učinkuje že kar puh naše 30,5 centimetre granate.



»Janez« meče ročne granate na Italijane.

rem nebu, ki se je prelivalo koncem polj nad borovimi lesovi v živo zeleno, čisto neskončnost. Bil je čudovit večer, ki je ta hip vstajal nad zeleno polje in somrak lesov. Izza daljnih snežnikov je plala v vidnih pramenih neskončna gloriola, rumenkasta luč čudovite zarje prvih poletnih dni. Barve in odsevi mičejo do bolesti: iz narave se prelija v duše neskončnolepo, bridkosladko, kakor klic mistične duše po Bogu; brezmejno hrepenenje. Kratka minuta popolne tišine. V globoki dalji utriplje

in mnogo njih, ki ne vedo ljubiti ne zemlje, ki jih redi, ne src, ki jih ljubijo, ne bitja, ki jih je vzbudilo v življenje in obdarilo z očmi, da gledajo, in s srcem, da hrepeni, in dušo, da veruje in najde pot...

Na cesti, za streljaj izven vasi je stal možki in si vil svalčico in pogledoval po cesti nazaj, kjer je šla starikava ženica z jerbasom na glavi. Mož je žvižgal skozi zobe in gibal okretno z dolgimi prsti, zapalil in zaklical:

»Bog daj, gobava mati!«

se je sklonil, pobral groš in rekel:

»O grošu golčiš, ga v prahu dobiš. Za deset ogrskih bo, pa še enkrat tako, kdor ga je vsejal.« Ko se je nasmejaj, je razvlekel široko usta in pogledal po ženici. In žena je bila resna in je rekla:

»Lej, kadil ne bi, Francè, kakšen hlapec bi bil. Pa si tak-le, da te ni moč pustiti ne v seno, ne v hlev. Pri Testenu si zadnjič tudi skoro zažgal. Da te sram ni.«



Puh italijanske 25 centimetre granate podere barako.



Maša 17. pešpolka na gori Monte Chiesa.



Naši fantje poslušajo pridigo; večina jih z zanimanjem posluša, nekatere je pa fotograf vendarle hotel motiti; pa le za hip in zopet bodo besedo božjo vase srkali v vedno milejem maternem jeziku.



Naši fantje med povzdigovanjem: Kakor klasje, ko gre poletni veter čezenj, se v dolgem valu pripogibajo.

»Mati,« je odvrnil Francè. »Sram naj bo tiste, ki tako govore o meni. Ali sem mar otrok, da ne bi vedel, kaj je ogenj —.«

»Saj si začel včeraj celo v cerkvi goreti, pa reci, da ni res?«

»To je, da!« je odvrnil odločno, »saj bi še gospod župnik začeli, če bi jim natrosil mežnar živega oglja v žep.« In se je vstopil pred ženo in je vikal užaljeno:

»Zlodejevi so jeziki! Noben črv ne obje tako. In po nedolžnem! Bajto bom zaprl doma, pa v praprot bom vrgl ključ, pa pojdem tako daleč, da me ne bo nihče poznal, ker so domači ljudje taki, da dihati ne puste.« Z dolgimi rokami je vihtel pred ženo in ji zastavljal pot:

»Bogati so, zato so bahači in prevzetniki in ne poznajo usmiljenja z dobrim človekom. O, pa saj jim ne uide, jim ne odide, mati, le zapomnite to uro.«

Zavrtel se je in potegnil z roko velik polkrog ob gozdovih, ki so se pred vasjo tesnili tostran in onstran doline v dvoje mogočnih, temnih sten, od katerih je vonjalo hladno in rosilo po glinastih kolo-vozi, rahlo napetih s ceste preko polja navkreber med borovce in smreke.

»Tak, pojdi s poti!« je zaklicala nevoljna ženica, ko je smešno vzhičen krilil z rokami pred njo in ponavljal.

»Le zapomnite to uro, mati, in to, kar Vam bom zdaj-le povedal. In tako-le re-



Sv. obhajilo med mašo. — Vojni kurat šavelj krepča in z nebeškim kruhom nasičuje svoje fante 17. pešpolka.

čem, da ne bo minulo deset let, ko vsega tega okoli ne bo več.« — Ženica je nekako doumela nekaj nepoznanega, groznega, pozabila

badar je v lesu,« dejal je zatrdljivo.

»Lu—ba—dar!« ponavljala je žena.

pod vtisom njegove iskrene besede svoj položaj in zasopla:

»Tak, Francè, kako to meniš?«

»Mrčes!« je vzkliknil. »Tak mrčes je v borovju, tak črv, tak škodljivec, mati, božja kazen za bahače, zdaj veste.«

»Za božjo voljo, Francè —«

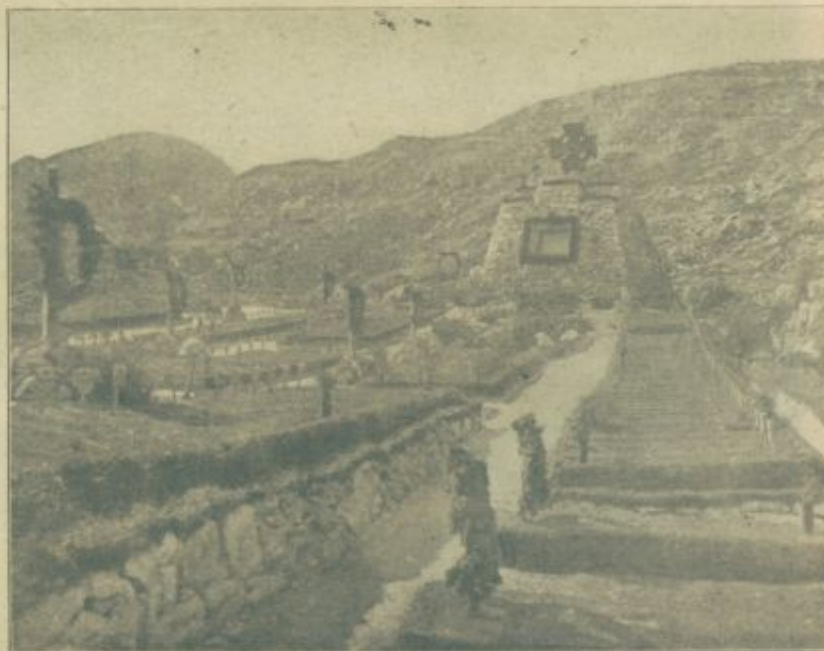
»Takšna kuga, mati, za les, za gozd, takšna le smrt, taka-le jetika.«

»Kuga, jetika!« je vzkliknila žena.

»Z eno besedo, mati. Lu-



Oddelek naših fantov izvršuje po boju samaritansko službo in izpolnjuje sedmo telesno delo usmiljenja pokopuje padle junake.



Slikovito vojno pokopališče pod goro Cima dodici (izg.: Cima dódici) na tirolsko-italijanski fronti, kjer tudi ta ali oni »sedemnajstih« čaka angelskega poziva k večnemu svidenju.

Kaj si je gobava mati ta čas predstavljala v duhu! V njeni domišljiji se je zgostilo v nekako motno sliko strahovitega škodljivca, neskončno nadležnega mrčesa, ki gre za gobami in ki ga je gobava mati sovražila s strastjo svojega stanovskega gobarstva. Predočila si je polža slinarja, in hrošča in črva in veverico in kavko in kozo in ovco in kopo bajtarskih

leže in vrta. Nobena sekira ne podere toliko desak, kakor taka-le gozdna uš.

»Za božje ime, Francè,« je vzdihnila žena. »To je nesreča. Anti Logarjevi že vedo? Ali ni pomoči? Taka lepa parcela, ta Logarjeva Ograjnica!«

»Lepa! Petnajst stotakov bo vrgla, jo cenim, ampak, vun mora, do zadnjega stebelca.«

»Lubadar, si rekel?«

»Lubadar!«

Žena je vzdihnila:

»Uboga Logarjeva Tona! Kako bo to prenesla!«

Od vasi je zazvonilo avemarijo. Francè je začel na glas moliti. Le razmišljeno je molila za njim gobava mati. Pred vrati svoje bajte se je okrenila po Francétu in je videla, da je zaostal. Vstopila je v vežo in odložila jerbas in mislila. In čim dalj je mislila, tem bolj je verjela v čudovito skrivnost, ki si je ni mogla popolnoma raztolmačiti. In je ugibala:

»Toliko je zmeden, da ne zna z ognjem. Pa je hodil v latinske šole, preden se je zmešal. Po gozdu stiče, pa gleda v bukve. Pozna mrčes!«

Gobava mati je spala nemirno. Rano zjutraj je hotela nesti gobe pod gozd Logarjevi Toni. Bile so jedre in krhke in zdrave ko cvet, čudovit cvet gozdnih tal, oplojen v temi in v vzduhu igličevja. Nebeški ključar in Gospod sta šla po Slovenskem in gruntarska mati jima je bila odrezala pogače. In sta sedla v mah pod borovec in Gospod je rekel: »Peter, glej, zarjo. Lepa je. Toda kaj je lepota zarje v primeri z lepoto obličja mojega Očeta!« Sveti Peter pa je drobil pogačo in si jo zalagal v usta. »Povej, Peter!« je velel Gospod. In Peter je vzel grizljaj iz ust in ga položil poleg sebe na mah in odgovoril: »Pogača, Gospod!« In je segel po grizljaj. In Gospod se je zasmel Petru, ki je vgriznil v prvo gobo in jo vrgel v stran in se sramoval. Ko pa je drugo jutro prišla tam mimo revna bajtarska mati, je našla sadež ob sadežu in je videla veverico ob sadežu in je razgrnila predpasnik, nabrala in nesla domov in skuhalo in postavila na mizo. In sedem malih, bledih otrok se je zasmelo: »Mati, meso!« Šel pa je mimo gruntar in bahaški človek in je pljunil: »Fej, taka-le bajtarska pogača!«

II.

Schopenhauer. Smrt, poroka in ena bridka misel.

Zaključil bom in bom rekel: Več ali manj je človek to, kar so okoliščine, ki v njih živi. Nočem tajiti s Schopenhauerjem svobodne volje, priznam in verujem pa v neskončno poučno dejstvo, da je tudi gotova človeška mimikrija, da je viden vpliv miljeja, iz katerega raste človek. So mestni ljudje, so gruntarski ljudje, so bajtarji, so gorjanci, so dolenci. So ljudje, ki so trdi v besedi; kakor krhkost je značaj njihove osebnosti: rodil jih je kras. In so ljudje, ki je njihova beseda pesem: rodilo jih je polje sredi vinogradnih goric. In so ljudje, ki ti udarijo z besedo v obraz in so vendar njih srca, veliko otroško srce, brez laži, brez hlimbe.

Močno je bilo posestvo Logarjevih pod Gozdom in močni so bili Logarski ljudje: Mogočen, dvorcu podoben hram. Kameniti podboji v vratih in oknih. Nad vrati letnica 1813, na desni ob vratih slike goreče kmečke hiše, na levi sveti Kristof. Ob hiši hlev, sušilnica, stog. Pred hišo dvoje orjaških kamenov: eden, živinsko korito, drugi, kamen z železnim prstanom. V prstan so vezali konje in vole in na njem so vežbali mladi Logarski svojo moč. Kadar je bilo dete dveletno, je vzdignilo prstan, in kadar je premaknil Logarski človek kamen, je bil dvajsetleten. Premoženje Logarjevih je bil gozd. Živeli so ob njem in skoparili. Čudško so ga ljubili, brez razlike moški in ženske. Hišnih tradicij dedinja je ostala Tona. Z njeno



Sledovi za vojsko: 'Ukrajinske kočje goré.

otrok, ki gredo za gobami kakor po niti, ker imajo bistro oči, pa lahke noge, da obredejo ves gozd, preden prisope ona, gobava mati, v praprotje. Francè je stegnil roko proti zarji in zaključil:

»Doli na Ograjnici ga mora biti na funte, tako gosto poletava sem gori.«

»Poletava?«

»To je, da! Saj je hrošč. V les se za-

»Da mora vun, praviš?«

»Koj! Če je ne bo sekira, jo bo lubadar. Pa še tu čez se bo zasejal po vetru in potem je konec.«

Francè se je izgovoril, izvlekel svalčico in si jo nažgal in se umaknil gobavi materi, ki je stala začudena, preplašena in nema na mestu.

»Zapomnite to uro, mati!«



Iz rumunskega kraljevskega gradu Cotrocenija, kjer se vrše mirovna pogajanja: Spalnica rumunske kraljice, ki si je privzela pesniško ime Carmen Sylva (Gozdna Pesem).

možljivost je umrlo ime Logarjev, ni umrla svojstvena lastnost rodu: robata beseda, kratko odrezana, nekaka viharina marljivost in prenapeta natančnost, nezaupnosti slična, nepriljudna samozavest in hišnega reda čudaška prepoved, kaditi tobak. Tona oče Gašper je rekel par hipov pred smrtjo:

»Tona, testament sem naredil.«
Tona je odvrnila:
»Kakor veste, oče, da je prav.«
Oče je rekel:
»Rad bi poznal zeta.« Tona je povedala oči. Oče je vzdihnil:
»Če bi vendarle marala Testena, Tona —«

Njegov glas je prosil.
»Testena, ne!« je rekla Tona odločno. Oče je vzdihnil in se obrnil na postelji. Stala je velika, okrutno močna, skoro nelep ob umirajočem. In je morda dušila solze in jih požirala in je iskala milješe besede in je ni našla. In ko jo je našla, je bilo že prepozno. Kakor ob sporu je bilo slovo očetovo.

Dva meseca je nosila v duši očitek, da je grešila, in je bila s posli kot kis na rano. Zato je stopil hlapec Janez k njej in je rekel, naj le pove, če ji ni dovolj, da bo prebral, čeravno je vaje Logarjevih. Velik človek je bil. V zdravem licu pokoj in v rjavih očeh otroško dober izraz odkrite poštenosti, preproste lepote dorastlega moža. Tona mu je iskala v očeh in ni odvrnila besede. Zvečer, ko ga je našla samega v izbi, je rekla:

»Testen bi se rad k nam priženil.«
Hlapec je odvrnil:
»Vzemi ga.«
»Ali se moram močiti?« je vprašala skoro užaljena.

»Taka hiša ne more biti brez gospodarja!« je menil. Nato sta molčala.
»Testena ne maram!« je rekla čez hip hripavo. On je dvignil glavo in se nekako začudil. Potem je rekel:

»To je res! Vdovec je. Pa saj je fantov dovolj.«
»Zame jih ni,« je odvrnila hitro in zmedeno.

»Lepa je ta, da jih ni,« se je nasmehnil.
»Taki, ki so še otroci, ne maram, in tisti, ki bi ga marala, me ne bo hotel.«
Hlapec je sedel, kimal z glavo in menil:

»Grd prevzetnež bi bil in veterinjak, če je tak-le, da bi tebe ne maral.«

»Sem pa taka, kakor hlapec,« je zadrželo nekaj bolesti v njej. On pa je ostal popolnoma miren in stopil pred njo, ki je bila sedla ob peč, in je rekel:

»Če grem nocoj v stran ali jutri, res je pa le, da si mi vseč, Tona. Zdaj vsaj veš.«

Planila je kvišku. Nema, kakor začudena in prepadla mu je gledala v obraz. In njega je v tistem hipu obšla zadrega, in rahlo mu je drhtelo v licu dvoje drobnih gubic ob očeh. V hipu je našel nekako odrešilno besedo:

»Če bi ne kadil pipe, potem bi me morda marala.«

»Pipo ti pustim,« se je zasmejala Tona, »saj nisi Lukov Franc.«

»Lukov Franc nisem,« je odvrnil in jo prijel za roko. Tisti hip je vstopila dekla in je videla.

»Naj vidi,« je rekla Tona, »jutri poneseva oklice, če ti je prav.«

Tiste dni je Logarjev mejaš Testen zaprl eno bridko misel v svojo dušo in se pridušil, da naj vse hudič vzame. Tono Logarjevo najprvo...

(Konec prih.)

Kje stoj Krekov spominik?

(Varianta.)

Kakor spada spominik cesarja Franc Jožefa pred justično palačo, Valvazorjev pred muzejsko poslopje, kakor bi spadal Prešernov edinole na krasni prostor pred Narodnim domom, kakor je Vodnik primerno stal pred staro državno gimnazijo — zdaj je siromak zapuščen, da se mora sam sebi smiliti! — tako spada tudi Krek

se branil te družbe, ampak prav vesel je bo, saj je je bil bolj vaje kakor salona. Če ga postavite pred Ljudski dom, bo z istim ljudomilim nasmehom pozdravljal mlade študente, ki hodijo tja kositi, kakor nekdanj. Če mu odkazete prostor v šenklaški cerkvi, se bo zamislil v modroslovje Tomaža Akvinca ali pa bo ubral svoj paternošter. Če ga pa postavite na javen trg brez idealnega ozadja, kakor da bi se hotel pred svetom le razkazovati, Vam uide še upodobljen s podstavka! Ali



Begunci se vračajo domov; dva uboga oslička peljeta vso njih ostalino.

le tja, kjer je razvil vso moč svoje duševne energije, pred deželni dvorec. Nedvomno bo ljubljanski deželni dvorec kdaj še središče vseslovenskega političnega življenja. Kolika vzpodbuda za prihodnje rodove, ko bodo pred to palačo gledali podobno moža, ki je tako visoko dvignil pra-

se spominjate, kako je ušel z nekega komersa, ko so mu navdušeni mladi ljudje preveč hvalo peli? Vrnite Kreka idejam, ki so bile življenje njegovega življenja, in najsilnejša je bila pač ona, ki je razmahnila ves narod: hrepenenje po politični svobodi, po neodvisni Jugoslaviji.



Na povratku v domovino; nimajo veliko, pa bodo imeli vsaj kam leči.

por slovenske politične svobode! Malo mož je bilo Slovencem rojenih, ki bi bili tako polni globokih idej kakor je bil Krek. Če ga postavite med branjevece in zeljarje ali magari pred tobačno tovarno, ne bo

Postavite torej njegov spominik pred deželni dvorec, ki je sedež edine večje slovenske avtonomne oblasti. Hiša je krasna stavba na prometnem kraju in prostora pred njo je tudi dovolj. Z. A. O.

Kratka povest o antikristu.

Ruski spisal Vŕladimir Sergejevič Solovjev.
Prevel Franc Poljanec. (Dalje.)

Pobledeli, toda mirni cesar se je obrnil k zboru:

»Videli ste sodbo božjo. Nisem hotel smrti nikogar, toda moj Oče nebeški se maščuje za svojega ljubega sina. Vprašanje je rešeno. Kdo se bo upiral Najvišjemu?

vzbudil v njem vse sile duha. On se je po zunanje izpremenil — dobil je veličasten in poduhovljen izraz. Z odločnimi koraki je stopil na estrado, sedel na eno izmed mest državnih tajnikov, vzel list papirja in začel nanj nekaj pisati. Ko je dokončal, je vstal in z grmečim glasom prebral:

»Na slavo edinega našega Odrešenika Jezusa Kristusa.

Vesoljni cerkveni zbor božjih cerkvâ, ki se je zbral v Jeruzalemu, je potem, ko je blaženi naš brat Ivan, načelnik vzhod-

da pretrga vsakršno zvezo z izobčenim in ostudnim njegovim zborom, se oddalji v puščavo čakati neizogibnega prihoda pravega našega Poglavarja, Jezusa Kristusa.«

Navdušenje je premagalo družbo in razlegli so se gromki glasovi:

»Adveniat! Adveniat cito! Komm, Herr Jesu, komm! Grjadi, Gospodi Jisuse!«¹

Profesor Pauli je pripisal in prebral: »Sprejeli smo soglasno to prvo in zadnje dejanje vesoljnega zbora in podpisujemo svoja imena« — in je pridodajal znamenje soglašanja z zborom.

Vsi so urno stopili na oder in podpisavali. Nazadnje se je z grobo gotoko pisavo podpisal:

»Duorum defunctorum testium locum tenens.« Ernst Pauli.

»Sedaj pa idimo z našo skrinjo poslednje zaveze!« je dejal, kaŕoč na oba pokojnika.

Trupli so dvignili na nosila. Počasi, med petjem latinskih, nemških in cerkveno-slovanskih slavonspevov so se kristjani obrnili proti izhodu iz Haram-eš-Šerifa.

Tam je spreved ustavil od cesarja poslani državni tajnik v spremstvu častnika z vodom garde. Vojaki so se postavili ob vhodu in državni tajnik je z odra prečital:

»Povelje božanstvenega veličastva:

Za iztreznjenje krščanskega ljudstva in da se zavaruje pred zlohotnimi ljudmi, ki delajo prevrat in zmede, smo kot dobro spoznali, da trupli dveh prevratnikov, ki ju je ubil nebeški ogenj, javno izpostavimo na Ulici Kristjanov (Haret-en-Nasara), pred vhodom v glavno cerkev tega verstva, imenovano cerkev božjega groba in hkrati Vstajenja, da se vsakdo lahko prepriča o njiu resnični smrti.

Njiu uporne somišljenike, ki so zlobno zavrgli vse naše dobrote in brezumno zakrivali oči pred znamenji samega božanstva, s svojim usmiljenjem in z našo priprošnjo pri nebeškem očetu, oproščamo zaslužene smrti v ognju z nebes in jih puščamo v njih popolni svobodi, le da jim



Zračna pošta med Dunajem in Kijevom, glavnim mestom Ukrajine. Odhod prvega zrakoplova z letališča. — Med Krakovom in Lvovom vozi zračno pošto Slovenec gosp. JANKO GRAMPOVCAN, Vrhničan, bivši načelnik vrhniškega orlovskega naraščaja, sedaj je bil pa učitelj letalstva v Krakovu v Galiciji. Srečno pot!

Tajniki! zapišite: vesoljni cerkveni zbor vseh kristjanov je potem, ko je ogenj iz nebes ubil nespametnega protivnika božanstvenega veličastva, soglasno priznal državnega cesarja Rima in cele zemlje za svojega vrhovnega voditelja in poglavarja.

Nenadoma je zadonela gromka in odločna beseda po templju:

»Contraditur.«¹

Papež Peter II. je vstal in z zardelim licem, ves tresoč se srda, je dvignil svojo palico v smeri proti cesarju.

»Naš edini poglavar — Jezus Kristus, Sin živega Boga. Ti pa si slišal, kdo da si. Proč od nas, Kaj — ubijavec brata! Proč! satanova posoda! Z oblastjo Kristusovo jaz, služabnik služabnikov božjih, na veke izobčam tebe, gnusnega psa, iz božje staje in te izdajam tvojemu očetu, Satanu! Anathema, anathema, anathema!«²

Dočim je govoril, se je veliki čarodej nemirno gibal pod svojim plaščem in bolj gromko kot poslednji anathema je zagrmel grom, in zadnji papež je mrtev omahnil.

»Tako bodo od roke mojega očeta poginili vsi moji sovražniki,« je rekel cesar.

»Pereant, pereant!«³ so zakričali tresoč se cerkveni knezi.

On se je obrnil in šel počasi, opirajoč se na ramo velikega čarodeja in spremljan od cele svoje tolpe, skoz vrata za estrado.

V templju sta ostala dva mrliča in tesen krog strahu na pol mrtvih kristjanov. Edini, ki ni zgubil razsodnosti, je bil profesor Pauli. Splošni strah kakor da je

nega krščanstva, dokazal velikemu zapeljivcu in sovražniku božjemu to, da je on stari antikrist, napovedan v božji besedi, in ga je blaženi naš oče Peter, načelnik



C. in kr. vojni minister in njegova okolica pozdravljajo vŕlet prvega poštnege zrakoplova z živio-klici na cesarja Karola.

zahodnega krščanstva, zakonito in pravilno izdal izobčenju iz Cerkve božje, nemejenemu po času, izjavlja sedaj ob truplih teh dveh, za pravico ubitih pričevalcev Kristusovih:

zaradi javnega blagra edino to prepove-

¹ Ugovarjamo.

² Izobčen, izobčen, izobčen (dobesedno: preklet, preklet, preklet).

³ Naj poginejo, naj poginejo!

⁴ Naj pride, naj pride hitro! (po latinsko). Pridi, Gospod Jezus, pridi! (po nemško). Pridi, Gospod Jezus! (po rusko).

⁵ Namestnik dveh mrtvih prič.

dujemo prebivati v mestih in drugih obljudenih krajih, da bi ne podpihovali in ne motili nedolžnih in prostodušnih ljudi s svojimi hudobnimi izmišljotinami.

Ko je dokončal, je na ukaz častnika osem vojakov stopilo k nosiloma s trupli.

»Naj se dovrši, kakor je pisano!« je dejal profesor Pauli, in kristjani, ki so držali nosili, so ju brez besede oddali vojakom, ki so odšli skoz severozahodna vrata,



Češki ujetnik bere prvič po vrnitvi ves zamišljen domač časnik. Vse je izgubil in zamenjal: kapo, suknjo, čevlje, še jezik se mu kaj rad na rusko zasuče, le gosli, ki Čeh z njimi — kakor pravijo — na svet pade, je ohranil stare in gorke ljubezen do domovine.

kristjani pa, ki so šli skoz severovzhodna, so se urno odpravili iz mesta mimo Oljske gore proti Jerihi, po cesti, ki so jo bili žandarmi in dva kavalerijska polka očistili ljudskih tolp.

(Dalje.)

Doma in po svetu.

Vojska ni nič posebno novega prinesla, razen to, da se Nemci počasi vedno bolj proti zahodu pomikajo in se Francozom in Angležem vedno bolj v drob zajedajo. Neizrečeno bi radi presekali Angležem žilo-dovodnico, t. j. mesto Calais (reci Kalé), kjer imajo Angleži svoje glavno pristanišče-izkrcevališče za svojo vojsko in vojni material.

Na italijanskem bojišču se menda pripravlja — vsaj po poročilu italijanskih listov — nova avstrijska ofenziva in zopet

tod sekla bridka bodo jekla
in kri bo spet v potokih tekla.

Prej se je pred ofenzivami govorilo o miru, ki sledi »odločilnim bojem«, danes niti največjemu optimistu ne pride na misel, da bi na mir mislil, kaj šele o njem govoril, kljub temu, da sklepa naša vlada že »Tretji mir« v gradu Cotroceniju pri Bukareštu. Časniki poročajo, da ta mir za Rumune ne bo tako ugoden, kakor je bil za Ruse mir v Brestu-Litovskem ali oni za Ukrajince v Kijevu. Kakor kaže, Rumuniji ne bodo priklopili tistih delov prej ruske Besarabije, kjer prebivajo Rumuni, bogato Dobrudžo dobe Bulgari in Ukrajina še en pas ob morju, tako da bo Rumunija od morja odrezana. Petrolejske vrelce in del silno plodovite nižine ob Turn-Severinu dobi Avstrija, pravzaprav Ogrska, da nam bo v naši stiski in lakoti še lažje otežkočala prehrano.

Zopet ena krona z glave našega sovražnika? Rumunska kraljeva rodbina, ki se Nemcem nič kaj prav ne obnaša, ter — kakor pišejo nemški listi — igra sumljivo dvojno igro, se bo menda popolnoma prostovoljno odpovedala prestolu, ne da bi se Nemci v notranje rumunske razmere kaj vmešali.

Na Ruskem so siti boljševikov; kaj se v notranjosti godi, ne moremo z gotovostjo poizvedeti; zdi se, da se gotovi krogi z vso silo in spretnostjo

pripravljajo na to, da zopet upostavijo carstvo; le da v omiljeni obliki.

Za »Krekov dom« v Ljubljani naj bi vsak Slovenec daroval par kron, da se odkupi njegova hiša, se uredi v njej Krekov muzej, knjižnica itd. Te dni se razpošilja poseben oklic, ki ga priporočamo.

Ti prečudna švicarska pravljica!

Te dni sem slišal vzdih bogate avstrijske žene, rojene Švicarke: »O zakaj nisem več švicarska državljanka!« Zdel se mi je nekoliko nespametno, češ, kaj ti more švicarsko državljanstvo koristiti, če pa v Avstriji živiš!

Pa mi je kmalu pojasnila, da je tudi za človeka, ki v Avstriji živi, jako ugodno, če je švicarski državljan.

Švicarska ljudovlada namreč svojim podanikom, ki v teh težkih časih žive izven švicarskih mej, pošilja vsak mesec zabojček živil. Na izbiro ima vsak pet vrst zabojev, kar mu bolj ugaja, to si izbere. Cena je od 10—19 frankov (frank je bil pred vojsko približno 96 vinarjev, danes je okroglo 1.75 K). Zabojčki so prirejeni posebej za samske gospode, posebej za gospodične, zakonski si izbere, kar si hočejo. Dobe pa za vsako osebo zabojček.

Navesti morem le vsebino zabojčkov, kakršna si je izbrala družina dveh oseb, moža in žene, ki dobivata vsak mesec sledeča živila:

½ kg kave, 1 kg riža, 1 kg testenin (makaronov), 1 kg stolčene šokolade (oslajen kakao), ½ kg šokolade v tablicah (za jed ali kuho), 1 škatlo masti, 2 škatli konserv, 4 škatle kondenziranega mleka, 2—3 škatle emendolskega sira, 10 parov švicarskih lovskih klobas, imenovanih »Landjäger«, po okusu podobnih našim kranjskim, le da so švicarske ploščnato stisnjene, ½ kg ovsenega zdroba, ki je jako dober za juho in zelo redilen, 1 kos mila za pranje in 1 kos mila za umivanje.

Vse to veličastno bogastvo stane krog 30 frankov. Švicarska zvezna vlada vse te jestvine sama nakupuje in jih po lastnih cenah sama razpošilja vsem svojim podanikom, ki žive v vojskujočih se državah.

Izvrstno kosilo »treh jedi« s sirom, sadjem, pecivom stane 3.50—4 franke, hrana in stanovanje (penzija) v boljših hotelih po 10 frankov na dan.

Seveda sem koncema tudi sam moral priznati: Blažena Švicar! Pa se Švicariji, ki domia žive, čez to »draginjo« zelo pritožujejo. No, saj smo se mi tudi, dokler nam je dobro šlo in nismo vedeli, kaj je pomanjkanje in lakota in resnična draginja.

Razno.

Križ in polmesec na cerkvah v Moskvi.

Skoro z vseh moskovskih cerkvâ se izpod križa, znamenja krščanstva, blesti turški polmesec, znamenje islama (mohamedanske

vere). Kako to? — V onih stoletjih, ko so si bili Tataři podvrgli Rusijo, so počasi veliko cerkvâ izpremenili v turške mošeje (molilnice). Kjer se je ta izprememba izvršila, so postavili vrh cerkve turški polmesec. Ko se je pa velikemu knezu Ivanu Vasiljeviču posrečilo Tatare zopet iz Rusije pregnati, je te molilnice zopet izročil krščanskemu bogoslužju, toda polmesecev ni pustil sneti, ampak je dal nad polmesec zasadiť križ kot znamenje zmage



Starši pisatelja župnika Fr. S. Finžgarja

so obhajali 17. marca t. l. zlato poroko. (Več o tem na naslednji strani pod naslovom Naše slike.)

krščanstva nad islamom - mohamedanstvom. — Ivan III. Vasiljevič, rojen 1440, vladal od 1462 do 1505, se je l. 1480. otreseł tatarskega jarma, si prvi nadel ime velikoruskega carja in proglasil nedeljivost ruske države, ki je sedaj razpadla.

Reši nas hudega.

Grofica Kristina Grävenitz, ki je živela začetkom 18. stoletja na dvoru vojvoda Eberharda Ludovika Württemberskega in s svojim razbrzdanim življenjem dajala javno pohuj-



Zbirališče naših vojnih ujetnikov, ki se vračajo iz Rusije.

šanje, se je v svoji domišljavi prevzetnosti tako daleč izpozabila, da je po slabiču vojvodu zahtevala, naj jo sprejmejo v cerkvene molitve in omenjajo v njih. Cerkvena gosposka je to nezaslišano zahtevo seveda odločno odklonila. Prelat Osiander je pa še po-

Mi pa na gremā dam... Naš slaun mestn pulcjderekujon u glaunem mest na Kinezarskm je izdan ena nova vornga za punoč, de na sme nubedn, kir gre punoč dam, pu gasah al placeh pet al rsajat al sploh nč, de b se ku-krkul kej anku.

Baharija. Stara samica: Kaj, ti misliš, da se nisem mogla omožiti? O, pa še kako lahko! Trije ženini so prišli, ki sem jih slišala, da so starše zame prosili — bogve koliko sem jih pa preslišala!

Vsakdo ne more vzdržati.

Gospodinja (novi služkinji): »Kaj, samo štiri tedne ste v zadnji službi vzdržali?»

Služkinja: »Jaz bi že še, toda gospodinja ni mogla več.«

Ponosen potepuh.

»Kaj pa vendar s tako vnemo po časniku iščeš, Jure?»

Miško: »Oceno mojega zadnjega vlopa.«

Nedeljski lovec.

Lovc: »Mislim, da sem petelina zadel, gospod gozdar. Ali niste nič videli, kako je perje zletelo?»

Gozdar: »Kajpada, saj še sedaj vedno leti, s petelinom vred.«

NASE SLIKE.

Starši slovenskega pisatelja župnika Fr. S. Finžgarja so obhajali na Breznici na Gorenjskem dne 17. aprila svojo zlato poroko. Oče Franc, rojen leta 1830., duhovit gorenjski mož, dovtipen, poln šaljivosti in šegavosti je bil po svojem odkritem in hkrati odločnem značaju znan po celi gorenjski dolini in še dlje (tudi na sliki svoje šegavosti, ki mu igra okrog ust in gleda iz oči, ni mogel skriti), mati Terezija, rojena leta 1831., dobra gospodinja, blaga žena, požrtvovalna mati, je vzredila dva sina, katerih eden — Francelj — je župnik v Trnovem v Ljubljani in eden najodličnejših slovenskih pisateljev, drugi — Janez — je posestnik in župan na Breznici, mož odločen, pa hkrati poln požrtvovalne ljubezni do svojih staršev. Očeta za vsakotero delo povpraša in se z njim posvetuje, kakor da še ni on gospodar, ampak oče, in mati, ki je žal takoj po zlati poroki dne 22. aprila umrla, je imela vse v rokah, kakor da je bila še vedno ona gospodinja. Finžgar je svojega očeta popisal v »Pomladnih Glasih« leta 1893. pod naslovom: »Francetovega Franceta France«, v povesti: »Student naj bo!«, ki jo je izdala Katoliška Bukvarna, pa popisuje, kako sta se oče in mati domenila, da sta ga »v šolo dala«.

Devica verna. — Marijo si je slikar zamislil v dobi po vstajenju Kristusovem, ko pač osamljena, toda oveseljena premišljuje prečudna pota božje modrosti; v duhu gleda, kako se je vse to izpolnilo, kar je verovala, kako je njena neomahljiva vera poplačana, kako je iz največje bridkosti zanjo vzrasla največja radost in sreča, ko je po vstajenju videla povelčanega Sina; in čeprav je sedaj od Sina ločena, jo vendar polni trdna vera, da je ločitev le kratka, da ji kmalu zasije dan večne združitve.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.



Vzdih samó — in zadnja solza — junaku lice — rosila bo...

sebej dejal, da je v cerkveno molitev že sprejeta, saj v očenašu vedno molimo: »Reši nas hudega!«

Za tobakarje.

Ko se je začel tobak po Evropi širiti, je imel izpočetka veliko nasprotnikov, kajenje je veljalo kot nekaj zelo slabega, tudi s prižnic se je slišal večkrat oster glas zoper to razvado, veliko ljudi je imelo kajenje kot nekako predpodobo peklenškega ognja.

Neki zamorec, ki je bil za strežaja pri nekem visokem vladajočem knezu, je šel nekoč s knezom na lov, pa je ponudil kmetiču pipo tobaka. »Na'a, milostljivi gospod hudič,« je mož z vso ponižnostjo odvrnil in se v strahu globoko priklonil, »lepo, zahvalim, jaz ognja ne jem.«

Za primerno plačo vse mogoče. Gledališki ravnatelj očita igralcu: »Kako se le morete smejeti v prizoru, ko umirate?!«

Igralec: »Pri taki plači, kakršno mi dajete, mi je smrt resnična zabava.«

Bahaški zapravljivec. Jaka, ki je ravno podedoval veliko premoženje, razbije v mestu veliko okno, vredno petdeset kron, in hoče trgovcu škodo plačati s stotakom. Ta mu pa ne more »vun dati«, pa steče stotak menjati.

»Kam boste hodili,« ga Jaka pridrži, »za ostalih petdeset kron vam še eno okno razbijem, pa sva zgovorjena.«

Izvil se mu je. A. Dober dan, prijatelj ali imaš deset kron s seboj? — B. Ne! — A. Pa doma? — B. O, doma je vse zdravo, hvala lepa za prijazno vprašanje, z Bogom...

Znanca. »Zdi se mi, da sva se lansko zimo videla v neki gostilni; Vaša suknja se mi zelo znana zdi.«

»Saj je takrat še imel nisem.«

»Seveda ne Vi, ampak jaz.«

Al se t ga nisma precj ta prva nuč mal preveč nalužil, jest, Markuču Zane pa Podlesnku Fajfi. K sma bli pa vsi pr ta bulšeh pevceh in sma hudil pet u pevsk društu »Kinezarsk Zgun«, sma pu pot, k sma šel iz ene uštarije u druga, mal naše štimce puskul pa glasove uštimal na tista: »Preh pa na grema dam, de se bu delu dan«, mal za tu, k je pesm tku fajn, mal pa zatu, k sma ja rajsasl mem pulcijske stražnce, de b gspudu, k maja še zmeri tulk kifelcu, de jh maja kar pud uratam ubešene, de b th gspudu na mutil pr nh mirnm pučitke.

Pa na vem, al nas nisa prou zastupil, k sa se iz spajna zbudil, al kaku j tu: Kar nankat jh je bla cela rajda ukul nas:

Fajfita Predlesnku-ga sa že daun puznal, k je mov že sm pa ke kvarter pr nh čez nuč, de se je mal preluftov, pa se k nem ubrneja:

»Gspud Fajfi, al na veja, de na smeja rsajat pa pet in sploh nč, de b se kukrkul kej ankal, kedar greja punoč dam?»

No pa jim ja j Fajfi dobr zasolu: »Gspudi stražnk iz kiflcam, sej uma tih, kedar uma šl dam, ampk kaku sma jm že zapel — mi ncoj še na grema dam.



Pridni perici. Čemur se Minka v zorni pomladi privadi, ji bo tudi v vročem poletju in zreli jeseni šlo dobro od rok.